

SWARTE

Joost Swarten sarjakuvat, piirroset ja kuvitukset säväyttävät jokaista joka vaivautuu katsomaan niitä tarkemmin. Piirrostyylillä on kiltin ja realistisen näköistä, mutta taustat ovat täynnä latautunutta jännitystä ja merkitseviä yksityiskohtia.

Tämä 1947 syntynyt hollantilaisveikkonen on monipuolinen graafinen taitelija. Hän on aikanaan melkein suorittanut teollisen muotoilijan tutkinnon ja on sen jälkeen hankkinut leipänsä monenlaisella graafisella työllä.

Ensimmäisen näyttelynsä hän piti 1970 ja aloitti piirtämisen siihen aikaan suosittuihin underground-sarjakuvalehtiin. Ensimmäinen niistä oli **De Andere Krant** (Toisenlainen lehti) mainittuna vuonna. 1971 hän aloitti oman lehden, **Modern Papier**. Sitä kesti kymmenen numeron verran painoksen ollessa lopussa 1 500. Sarjakuvaseuran arkistostakin muuten löytyy yksi kappale tätä lehteä.

Monessa mukana

Hollantilaisen undergroundin suuri nimi oli kuitenkin **Tante Leny**, lehti jota ilmestyi kaikkiaan 25 numeroa. Monet sen sarjoista ovat suomalaisillekin tuttuja kiitos Pekka Gronowin **Jymyn**.

Nykyään lopahtaneen **Real Free Pressin** julkaisuissa hän oli myös mukana. Swarte teki firmalle 7 George Herrimanin tyylistä kantta **Krazy Kat**-alumeihin. Kahta tosin ei julkaistu.

Real Free Press julkaisi 1980 Swarten sarjakuvista kootun kirjan **Modern Art 2000** kappaleen painoksesta.

Vuodesta 1972 alkaen Swarte on

tehnyt lastensarjakuvaa **Katoen en Pinbal**. Se on pikkuinen humoristinen juttu johon mahtuu mukaan yhteiskunnallista moraliitteitakin.

Ystävänsä **Willemin** tekstiin hän kuvitti 1982 lasten kuvakirjan **De Wereldreis van Rik en Klaartje**. Siinä tytö ja poika tekevät matkan maailman ympäri, kumpikin vastakkaiseen suuntaan, erään tiedemiehen tekemällä laitteella. Pieni erehdys lähetti koneen puoliskot eri suuntiin. Tässä kirjassa Swarte saa sydämensä halusta lisätä kuviin yksityiskohtia. Lähes joka kuvaan on mahtunut mukaan hänen suosikkikoristeensa: Mikki Hiiren pää.

1974 Swarte kuvitti samoalaispääliikkö Tuaviin kertomuksen länsimaiden elämänmenosta, **Papalagit**. Kirja on ilmestynyt suomeksikin, vaan ei Swarten kuvittamana.

Vuodesta 1978 alkaen hän on piirtänyt hollantilaiseen viikkolehteen **Vrij Nederland** lastensarjakuvaansa **Dr. Ben Cine**. Sen otsikko on aina sama: **Niet zo, maar zo**. (Ei niin, vaan näin). Siinä esitetään joka tilanteen ratkaisuksi kaksi vaihtoehtoa, jotka säännönmukaisesti ovat yhtä huonoja. **National Lampoon** on aikaisissa julkaisuista niistä kootun kirjan Yhdysvalloissa.

Tuntematon suuruus

Ollakseen niin tunnettu Swarte on melko tuntematon. Hänen työnsä ovat hyvin tunnettuja monessa maassa, mutta ne ovat useimmiten ilmestyneet pienissä tai elitistisyytensä vuoksi vähän luetuissa julkaisuissa.

Suomessa Swartea on julkaistu vain kerran, nelivärisenä **Jymyssä** 2/75 16-sivuinen tarina **Huumeen orjat**.

Pääaluetta on kotimaa Hollannin ja Flanderin lisäksi Ranska. Swarte on tehnyt paljon julisteita Ranskaan, hänellä on ollut uselta näyttelyitä ja pariisilainen kustantaja **Futuropolis** on kunnostautunut hänen töidensä julkaisemisessa.

Pelkoja & tiloja

Luonteenomaisinta Swarten töille on niiden selkeys grafiikan tasolla ja minimielisyys kerronnan tasolla. Hän on ehkä tunnetuin sarjakuvantekijänä, mutta hänen muuta graafista tuotantoaan ei pidä väheksyä. Päinvastoin, kuvitusten ja julisteiden tekijänä hän onnistuu kenties vieläkin paremmin. Swarten julisteet kuuluvat niihin, joita manner-Euroopan korkealuokkaisista julistekaupoista voi ostaa korkealuokkaiseen hintaan.

Swarte korostaa itse usein sitä, että hänen sarjakuviaan täytyy lukea kokonaisvaltaisesti. Se on totta, sillä hänellä yleensä jokainen ruutu on yksittäinen merkitsevä kuva.

1980 se julkaisi 30/40-sarjassaan näyttävän albumin Swarten töitä. Tosin omalla värityksellään osin pilattu. Albumin johdantosisivu on taitettu New York Timesin tyyliin otsikolla **Le Cliché Liberé**. Artikkeleiden kirjoittajina on Swarten omia hahmoja, mm. Anton Makassar.

Yhdysvalloissa **Heavy Metal** ja **Raw** ovat julkaisseet useita Swarten töitä, satunnaisesti muutkin julkaisut. Espanjassa on **El Vibora** julkaisut hänen sarjakuviaan.

Sinänsä yllättävää on, että Italia muodostaa tyhjän aukon.

Futuropolis julkaisi viime vuonna näyttävän kokoelman Swarten graafisia töitä **Hors serie**-sarjassaan. Se on huolella tehty ja kallis kirja, joka osoittaa vastustamattomasti Swarten monipuolisuuden kuvan tekijänä.

Hollannin posti tilasi viime vuonna Swartelta neljä postimerkkiä. Posti halusi alkuun saada niihin kuuluisia hollantilaisia naamoja, mutta tähän ei Swarte suostunut.

Laajalle levinnyt on myös Swarten hollantilaiseen "kulkuneuvojen kirjaan" tekemä kansikuva. Kuvassa aiheeseen sopivasti istuu joukko bussimatkustajia.

Hänen iskevyytensä kuvittajana perustuukin juuri tehokkaaseen kykyyn mieltää koko kuvan alue oleelliseksi. Kaikki mikä jää raamien sisään kuuluu asiaan. Tämä näkyy hyvin hänen kymmenen kuvan sarjassaan **10 Angsten** (10 pelkoa), joka ilmestyi postikortteina vuonna 1982.

Vaikutteensa Swarte on imenyt monelta suunnalta. Ehkä kuitenkin oleellisempina voidaan perinteisestä hollantilaisesta graafisesta suunnittelusta ja arkkitehtuurista. Nämä kiteytyvät 20-luvun **De Stijl**-ryhmään.

Se oli lähinnä **Theo van Doesburgin** ympärille kerääntynyt ryhmä, jonka tunnetuimpana edustajana voidaan kuitenkin pitää taidemaalari **Piet Mondriania**. Ainakin mikäli taulujen nykyisellä myyntiarvolla mitataan.

De Stijl-ryhmä jätti jälkensä moneen asiaan. Kuvataiteiden ja suunnittelun lisäksi myös arkkitehtuuriin. Hollannissa kiinnittää kävijän huomiota välittömästi se, että tämä 20-luvun tyyli elää edelleen. Tosin muuntuneena ja liittyneenä muihin tyylihin, mutta silti.

Swarten on selvästi kiinnostunut arkkitehtuurista. Hän kuvaa piirroksensa miljööt pieteetillä, mutta ei kuitenkaan kopioi todellisuutta kuten Brysselin koulukunnan klassiset sarakuvapiirtäjät.

Swarte luo oman todellisuutensa. Sitä ei sellaisenaan ole missään, mutta voisi hyvin olla. Non é vero, é bon trovato. Piirrosten arkkitehtuuri on yleensä hollantilaisen kaupunkimaiseman näköinen, 20-luvun ns. **Amsterdamin** koulun tyylinen.

Heikki Jokinen

